

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA DİJİTAL MALVARLIĞI VE MİRAS HUKUKU

*Av. Hilal Selen HALILOĞLU

**Stj. Av. Beyza Meliha ALAFTARGİL

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu
Yapay Zekâ Çalışma Grubu

GİRİŞ

Dijital miras, bireylerin yaşamları boyunca edindikleri dijital varlıkların ve içeriklerin, ölüm sonrası mirasçılara nasıl geçeceğini ve bu süreçte hangi hakların korunacağını konu alan, günümüzde giderek önem kazanan bir hukuk alanıdır. Türk Medeni Kanunu'nun küllî halefiyet ilkesi uyarınca, bir bireyin ölümünden sonra tüm malvarlığı hak ve borçlarıyla mirasçılara geçer[1]. Ancak dijital varlıkların niteliği ve sınırları, özellikle yapay zekâ ("YZ") destekli dijital içerikler ve veri varlıkları bağlamında miras hukukunda yeni soruları gündeme getirmektedir. Kripto para, sosyal medya hesapları ve YZ ile üretilen içerikler gibi unsurlar, Türk hukukunda tam anlamıyla sınıflandırılmamış olup, miras hukukunun dijital ve YZ çağının gereklilikleri doğrultusunda evrilmeye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Dijital dünyanın sürekli değişimine bağlı olarak dijital mal varlığının kapsamının değişmesi pek muhtemeldir[2].

Anahtar Kelimeler: *Dijital Miras, Dijital Malvarlığı, Mülkiyet Hakkı, Yapay Zekânın Mirasa Etkisi, Hukuki Güvenlik, Amerikan Hukuku, Türk Miras Hukuku.*

** Av. Hilal Selen Haliloğlu, İstanbul Barosu, Chicago Kent College of Law, Hukuk İnovasyonu ve Teknolojisi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, av.hilalselen@gmail.com

** Stj. Av. Beyza Meliha Alaftargil, İstanbul Barosu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Lisans Eğitimi Mezunu, balaftargil@yavuz-uyanik.av.tr

[1] Prof. Dr. Zahit İmre, Prof. Dr. Hasan Erman, Miras Hukuku, 14. Baskı, İstanbul, 2018, s. 11

[2] Ömer Batuhan Uçmak, Dijital Mal Varlıklarının Miras Yoluyla İntikali, Eylül 2022, Hukuk ve Bilişim Dergisi, <https://hukukvebilisim.org/dijital-mal-varliklarinin-miras-yoluyla-intikali/>, Erişim Tarihi: 17.10.2024

A. Dijital Miras: Türk Hukuku Kapsamında Bir Değerlendirme

I. Genel Olarak

Dijital miras kavramına geçmeden önce, öncelikle mirasın genel hukuki çerçevesi ile dijital varlıkların mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesi ele alınmalıdır. Kişinin yaşamı boyunca edindiği malvarlığı unsurlarının, ölümünden sonra başkalarına intikal etmesi, miras kurumunun temelini oluşturur. Bu aktarım, mülkiyet hakkının ölüm sonrası da devam edebilmesini sağlar ve bu yönüyle mülkiyet hakkının tamamlayıcı bir unsurudur. Dolayısıyla, miras hukuku hem bireyin mülkiyet hakkını hem de mirasçıların miras hakkını güvence altına alır. Bu bağlamda, miras hukukunun, mülkiyet hakkının bir devamı niteliğinde olduğu kabul edilmelidir.

Günümüzde Türk Medeni Kanunu ("TMK") ve birçok ülkenin hukuk sisteminde, bireylerin mirasçılarını belirleme hakları tanınmaktadır. Bu hak, kişilerin vasiyetname düzenlemesi veya mirasçı ataması yoluyla gerçekleştirilir. Ancak TMK, belirli aile bireylerini koruma altına alarak bu özgürlüğü kısmen sınırlandırmaktadır. Mirasın kapsamına, ölen kişinin malvarlığı, hakları ve borçları girmektedir.

Miras hukukuna göre, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar mirasçılara geçemez; ancak ölen kişinin borçları ve mülkiyete ilişkin hakları mirasçılara devredilebilir. TMK madde 599, gayrimenkul, sınırlı ayni haklar, taşınmaz mülkiyeti ve borçların mirasçılara intikal edeceğini belirtir. Ancak bu liste sınırlı değildir; dolayısıyla fikri mülkiyet hakları gibi bazı haklar da miras yoluyla geçebilir[3].

Miras hukukunda öncelikle miras bırakan olmak üzere üç grubun menfaati ortaya çıkar. İkinci olarak; mirasçılar. Miras bırakan öldükten sonra mirasçıların o miras bırakılanın üzerindeki hakları korunur. Üçüncü olarak; miras bırakanın alacaklıları. Miras bırakan öldükten sonra miras bırakılanın üzerinde alacak hakları ve alacaklarını elde etme hakları söz konusu olmaktadır.

Miras hukukunun birtakım temel kavramları vardır.

Miras bırakan, sadece gerçek kişiler olabilir. Tüzel kişiler miras bırakan olamaz. Miras bırakanın varlığı yeterli değildir, ölmesi de gerekir. Ancak kişi ölürse miras kavramı ortaya çıkar. Malvarlığı olan kişinin ölmüş olması gerekir. Bir kişinin ölmüş olması için eskiden üç fonksiyonun da sona ermiş olması gerekir; beyin, sinir, solunum. Tıp biliminin ilerlemiş olmasıyla ölmüş sayılması için beyin fonksiyonun sona ermiş olması yeterli kabul edilir. Tıp bilimi tarafından beyin fonksiyonları sona ermiş olduğunu kabul edilen kişiyi hukuk da ölmüş olarak kabul eder.

[3] Yasemin Maraşlı Dinç, "Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras" 2019, TBB Dergisi (142), s.277, <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2019-142-1849#:~:text=Sonuç%20itibariyle%20dijital%20malvarlığı%20değerleri,kişinin%20belirlendiği%20herhangi%20birine%20devredilmelidir>, Erişim Tarihi: 17.10.2024

Tereke; miras bırakanın malvarlığıdır. Şahıs varlığı değildir. Şahıs varlığı ölümle sona erer. Kişiliğe bağlı olan haklar miras yoluyla geçemez.[4] Mesela; dernekte üyelik hakkı ölümle sona erer, mirasçıya geçmez. Tereke sadece malvarlığıdır. Malvarlığı miras bırakanın taşınır, taşınmaz malları, dijital malvarlığı, hakları, borçları alacaklarıdır. Bazı malvarlığı hakları şahsa bağlı kurulmuş olabilir. Bunlar da mirasçıya geçmez. Ölümle sona erer. Mesela; sükna hakkı[5] malvarlığı hakkıdır ama şahsa bağlı haktır.

Külli intikal prensibi gereğince miras bırakanın malvarlığındaki mallar, haklar, borçlar hepsi bir bütün olarak mirasçıya geçer.[6] Miras bırakanın mülkiyeti ve aynı zamanda zilyedi bir bütün olarak geçer. Bu geçiş diğer sağlararası geçişlerden tamamen farklıdır. Diğer sağlararası işlemlerde cuzi intikal yani bütün malları teker teker ve ayrı ayrı geçirilmesi söz konusudur. Ancak miras hukuku bir bütün olarak kendiliğinden geçmesi ile olur. Külli intikal ile geçer. Bu yüzden bazı şeylerin miras dışı bırakılması söz konusu değildir.

Özetle mirasçı külli intikal gereği kendiliğinden miras bırakanın dijital varlıkları da dahil olmak üzere malvarlığına sahip olmaktadır. Buradaki önemli husus dijital malvarlığı unsurlarının ne ölçüde şahıs varlığı hakkına dahil olduğudur.

II. Dijital Miras

Dijital miras kavramı, dijital varlıkların yaygınlaşmasıyla birlikte hukuk gündeminde öne çıkan bir konu olmuştur. Her ne kadar çeşitli tanımları mevcut olsa da, üzerinde oybirliği sağlanmış bir tanım henüz bulunmamaktadır. Günümüzde ilerleyen teknolojinin etkisiyle dijitalleşme yolunda atılan adımlar sayesinde yeni karşılaştığımız bir kavram olması da bunun bir sebebi olarak değerlendirilebilmektedir. Geniş anlamda ele aldığımızda dijital miras, dijitalleşme çağında malvarlığı kapsamında edinilen dijital varlıkları kapsamaktadır. Kişinin sağken edinmiş olduğu dijital varlıklar; literatüre göre yalnızca jetonlar ve kripto para birimleri, büyük veri, alan adları ve sosyal medya hesapları, sanal oyun mülkiyeti ile sınırlı değil, aynı zamanda dijital bir içeriği, yani web kaynaklarında depolanan bilgileri (metinler, video ve ses dosyaları, grafikler, resimler, animasyonlar vb.) içermektedir[7].

Dijital varlıkların sınıflandırılmamış olması ve bu denli geniş kapsamlı olması her dijital varlığın dijital miras olarak değerlendirilemeyeceği sorununu ortaya koymaktadır[1]. Bu bağlamda, öğretilerde dijital mirasın tanımıyla ilgili çeşitli görüşler öne sürülmektedir. Örneğin, Alman Barolar Birliği'ne göre dijital miras, miras bırakanın telif hakları, internet sitesi ve alan adı hakları gibi dijital varlıklarıyla, internet servis sağlayıcılarıyla yaptığı sözleşmeleri ve çevrimiçi hesaplarına dair tüm verilerini kapsamaktadır.

[4] Yasemin Maraşlı Dinç, s. 276

[5] Prof. Dr. Zahit İmre, Prof. Dr. Hasan Erman, "Miras Hukuku", s. 10

[6] Prof. Dr. Zahit İmre, Prof. Dr. Hasan Erman, "Miras Hukuku", s. 11

[7] Öğr. Gör. Dr. Meri Taksi Deveciyan, Dr. Öğr. Üyesi Hazal Koray Alay, Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı, Vizyoner Dergisi, s.117, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2496587>, Erişim Tarihi: 19.10.2024

[8] Öğr. Gör. Dr. Meri Taksi Deveciyan, Dr. Öğr. Üyesi Hazal Koray Alay, Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı, Vizyoner Dergisi, s.117, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2496587>, Erişim Tarihi: 19.10.2024

Bir başka tanımda ise dijital miras, dijital varlıkların evrensel halefiyet ilkelerine göre devredilmesini sağlayan genel bir mekanizma olarak ifade edilmektedir.

Dijital miras, ölüm sonrası varlıkların kime devredileceği ve nasıl yönetileceği konusunda uzun süredir farklı hukuk sistemlerinde tartışılan bir mesele haline gelmiştir. Son dönemlerde ise bu konu, Türk hukukunda da gündeme gelmiş ve akademik tartışmalarla şekillenmiştir. Dijital mirasın ele alınışına dair farklı bakış açıları sunulmuş olup, bu tartışmaların gelecekte de devam etmesi beklenmektedir.

Türk hukukunda, dijital miras ile klasik miras arasında bir ayırım yapılmamış olup, miras hukukunda "*Külli Halefiyet*" ilkesi geçerlidir. Bu ilkeye göre, miras bırakanın tüm malvarlığı ve hakları mirasçılara geçmektedir. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir kararında da ölen kişinin iCloud hesabının bu ilkeye dahil olduğu ve mirasçılara devredilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu karar, Türk hukukunda dijital varlıkların da miras kapsamına dahil olduğunu ortaya koyan önemli bir emsal niteliğindedir.

Amerikan hukukunda dijital miras, birçok eyalette yürürlüğe giren Revize Edilmiş Dijital Varlıklara Yeknesak Müteveli Erişimi Yasası (*Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*) ("**RUFADAA**") aracılığıyla sistematik biçimde düzenlenmiştir. Bu düzenleme, dijital hesaplara ve içeriklere mirasçılarının veya temsilcilerinin belirli şartlar altında erişimini mümkün kılar. Buna karşın Kıta Avrupası hukuk sistemlerinde dijital miras henüz özel yasal düzenlemelerle tam olarak çerçevesizdir; uygulama büyük ölçüde genel miras hukuku ilkelerine ve sınırlı içtihadî yaklaşımlara dayanmaktadır.

Son dönemlerde kripto varlıklar öne çıksa da dijital miras öncelikle sosyal medya hesapları etrafında şekillenmiştir. Ölen kişinin e-posta adresleri, Facebook ve Instagram gibi hesapları yargı kararlarında sıkça tartışılmıştır[9]. Bu kararlarla belirlenen ilkeler, diğer dijital varlıkların miras hukuku perspektifinde ele alınmasında da geçerlidir.

III. Miras Hukuku Bakımından Dijital Varlıklar

Dijital varlıkların miras yoluyla devredilebilirliği, öncelikle bu varlıkların ekonomik bir değere sahip olup olmadığının belirlenmesiyle başlar. Ekonomik değer taşıma kriteri önemli bir faktör olsa da miras bırakanın malvarlığındaki değerlerin devredilebilirliği konusunda tek başına yeterli bir gösterge değildir[10]. Zira yasa koyucu, ekonomik değere sahip olsalar bile bazı varlıkların (*örneğin, oturma hakkı, intifa hakkı veya henüz vadesi gelmemiş nafaka alacakları*) miras yoluyla devredilmesine izin vermemiştir. Ayrıca, miras bırakanın kişiliğiyle bağlantılı olan ve ekonomik karşılığı bulunmayan bazı değerler (*örneğin, mirasçılarının tanımanın iptali veya soy bağının reddi davaları açma hakkı, manevi tazminat taleplerinin sürdürülmesi*) miras yoluyla devredilebilir.

Bu tür istisnaların yasa koyucu tarafından belirlenmiş olması önemlidir. Dolayısıyla, yasa koyucunun öngörmediği bir istisna üzerinden yorum yapılması ve genel kuralın dışında bir sonuca varılması hukuki açıdan geçerli olmayacaktır.

[9]Öğr. Gör. Dr. Meri Taksi Deveciyan, Dr. Öğr. Üyesi Hazal Koray Alay, Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı, Vizyoner Dergisi, s.117, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2496587>, Erişim Tarihi: 19.10.2024

[10]Öğr. Gör. Dr. Meri Taksi Deveciyan, Dr. Öğr. Üyesi Hazal Koray Alay, Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı, Vizyoner Dergisi, s.117, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2496587>, Erişim Tarihi: 19.10.2024

Miras hukuku, kamu düzenine ilişkin ve hukuki işlemler için sıkı şekil koşulları ve tür zorunluluğu getiren emredici kuralları içeren bir alan olduğundan, mevcut hukuk normları doğrultusunda yapılan değerlendirmelerde, miras hukukunun genel ilkeleri ve kabulleri göz önünde bulundurulmalıdır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 599. Maddesinde "*Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.*" hükmü yer almaktadır. Buna göre miras bırakanın aynı hakları ve malvarlığı kapsamında dijital varlıkları da bulunmaktadır. Miras bırakanın sahip olduğu dijital içerikleri de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Örneğin miras bırakanın sahip olduğu kripto para, sanal oyun hesabı, sosyal medya hesabı, e-posta hesapları, sanal alışveriş sitelerindeki hediye çekleri ve kuponları da dahil olmak üzere değeri para ile ölçülen mal varlıkları terekeye dahildir.

Miras hukuku çerçevesinde miras kavramı yukarıda açıklanırken şahıs varlığı kapsamındaki değerlerin miras olamayacağı açıklanmıştır. Bununla birlikte miras hukukunda mirasçının ve miras bırakanın menfaatleri söz konusu olmaktadır. Miras bırakanın kişisel veri kapsamında değerlendirilebilecek dijital malvarlığı mirasçının menfaati açısından intikali gerektirdiği somut olaylarda gerekse Türk mahkemelerince gerekse Kıta Avrupası Hukuk Sistemine dahil olan diğer mahkemelerce külli halefiyet ilkesi çerçevesinde mirasçının yararına miras olarak terekeye dahil edilmesi söz konusudur.

B. Dijital Mirasa Yargıtay'ın Bakış Açısı

Günümüzde sanal para birimlerinin de kullanılmasıyla maddi değere sahip olan sosyal medya hesapları ve finans sektörüne ait hizmetler, uygulamalar gibi değeri parayla ölçülebilen dijital içerikler bu anlamda dijital mirasa konu edilmiştir. Emsal niteliğinde Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi'nin 2020/1149 E., 2020/905 Karar ve 13.11.2020 Tarihli[11] ilama konu istinaf edilen talep şöyledir;

"Talep eden vekili mahkemeye sunduğu dilekçesinde özetle; ...mürisin sağlığında 0(532)***** numaralı GSM hattını ABD menşeli Apple marka cep telefonu ile kullanmakta olduğunu, GSM hattının mürisin ölümü üzerine kullanıma kapatıldığını, Apple marka telefonlarda iCloud isimli bulut bilişim sisteminin kullanıldığını ve cep telefonunda mevcut olan fotoğraf, video, ses kayıtları, medya dosyaları, dokümanlar, mailler, notlar gibi birçok verinin bu sistem üzerinde kayıtlı olduğunu, bu dokümanlara ise yalnızca Apple kimliği ve şifresi ile erişilebildiğini, mürisin kullandığı Apple kimliğinin "*****@gmail.com" olduğunu ancak müvekkilinin bu iCloud hesabına erişebilmesi için mürisin şifresini bilmesi gerektiğini, GSM hattı kullanıma kapalı olduğu için hesaba erişemediğini, müvekkilinin bu iCloud hesabına bağlı olan ve bu hesap vasıtası ile kontrol edilen terekeye konu olabilecek mal varlığının olduğunu bildiğini, hesapta e-ticaret sitesi hesabının, hediye çeklerinin ve kuponların olduğunu bildiğini, cep telefonunda yer alan müvekkil ve oğlu ile birlikte çekilmiş yüzlerce fotoğraf ve videonun bulunduğunu,...Apple Teknoloji ve Satış Limited Şirketi ile iletişime geçtiğini ancak firma tarafından müvekkiline mahkeme kararı sonrasında erişim izni sağlanacağı bilgisinin verildiğini, ilgili şirketin müvekkiline müteveffa eşinin mail hesabına bağlı icloud hesabına

[11] Orhan Gazi Sarıdağ, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi'nin 13.11.2020 Tarihli Kararı Çerçevesinde Dijital Terekenin Kapsamının İncelenmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, 2022/2, s. 192, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2802674>, Erişim Tarihi: 19.10.2024

erişim izni vermek için ... mahkemece muris Z*****'in terekesinin tespitine, Apple i cloud kimliğinin terekenin aktifinde kabul edilerek erişim sağlanması için ilgili şirketin taleplerinde bildirdiği hususlarda karar verilmesini talep etmiştir.” Somut olayda Denizli 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nden terekenin tespiti talebinde bulunulmuştur.

Bahse konu yerel mahkemenin istinaf edilen kararı “...davacının murise ait apple marka cep telefonunun icloud hesabındaki fotoğraf, video, ses kayıtları, medya dosyaları, maillere oluşmak için murisin terekesinin tespitine, icloud kimliğinin terekenin aktifinde kabul edilerek icloud hesabına ulaşılması için karar verilmesini talep ettiği, TMK'nın 589.maddesine göre tereke tespitinde murisin mal ve haklarının tespit edilmesinin amaçlandığı, murise ait cep telefonunda bulunan icloud hesabına erişilmesi ile murisin özel hayatının gizliliğinin ihlal edileceği, icloud hesabına erişilmeden cep telefonundan telefonda kayıtlı resimlere murisin mirasçıları tarafından ulaşılacağı, davacının talebinin tereke tespitine konu edilemeyeceği...” şeklindedir.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi'nin “... talep eden müteveffanın "Apple iCloud" kimliğinin terekenin aktifinde olduğunun da tespitini talep etmiştir.

Gelişen teknolojilerin insan hayatını kolaylaştırması yanında bir kısım yeni kavramlar ve hukuki sorunlar yarattığı bilinen bir gerçektir. Bunların en başında da mülkiyet kavramının başkalaşımının geldiği söylenebilir.

Düne kadar mülkiyet kavramı menkul ve gayrimenkul mülkiyeti ile bir kısım sınırlı aynı haklar etrafında şekillenirken, son dönemde fikri mülkiyet kavramının gelişimi üzerine ilgili

otoritelerce "Fikir ve Sanat Eserleri" mülkiyet hukuku çerçevesinde koruma altına alınmış, bu yönde bir kısım yasal düzenlemelere gidilmiştir.

Ancak çağımızın kaçınılmaz şekilde dijitalleşen hayat tarzı karşısında dijital mal varlığına dair dijital mülkiyet ile ilgili henüz yasal bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

Yakın zamana kadar elektronik posta hesapları, sosyal medya hesapları ve benzeri dijital uygulamalar yalnızca kişisel kullanıma yönelik olup maddi bir değer taşımazken günümüzde bu hesapların reklam gelirleri elde edilen maddi bir karşılığı olan hesaplar halini alabildiği gibi, yine sosyal medya hesaplarının ve dijital para cüzdanlarının bağlı olduğu e-posta hesaplarının da artık kişisel kullanımı aşırı ticari değeri olan dijital mal varlığı kapsamına girmeye başladığı anlaşılmaktadır. Bu konuda Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Yasemin Maraşlı Dinç'in <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2019-142-1849> adresinde yayınlanan makalesinden yararlanılarak katıldığımız bir kısım tespitlerinin altının çizilmesi anlamında alıntılama yapılmıştır.

Teknolojinin, dolayısıyla da internetin bu denli gelişmesi sonucunda sosyal medya kullanımı hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline almıştır. Artık bir kısım insan, sosyal medya platformları aracılığıyla maddi kazanç elde etmeye dahi başlamıştır. Özellikle son zamanlarda "YouTuber" olarak nitelenmeye başlanan insan sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Öte yandan "Facebook" veya "Instagram" hesapları üzerinden, bir meslek icra edercesine satış yaparak yahut genellikle takipçi sayısı fazla olanların kişisel sayfalarında reklamlar yaparak maddi kazanç elde etmeleri sıradan hale gelmiştir.

Tüm bu gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkan dijital mal varlığı veya dijital miras kavramları ise ülkemiz hukuk sistemi içerisinde çok yaygın bir kullanıma sahip değildir. Türk kanunlarında bu konuda yasal düzenlemeler de henüz mevcut değildir. Bunun yanında konu Türk hukuk öğretisinde de uygulamada bir sorun olarak ortaya çıkmamasından olsa gerek, yeterli derecede incelenmemiştir.

"Dijital malvarlığı kavramı, videolar, fotoğraflar, e-postalar, kişisel sosyal medya hesapları gibi elektronik olarak depolanan ve yalnızca dijital formda bulunan diğer varlıklar anlamına gelmektedir. Ancak dijital dünyanın sürekli değişmesine bağlı olarak dijital malvarlığının nelerden oluştuğu net olarak belirlenmemektedir...Dijital miras ise bu tür soyut malvarlığı değerlerinin mirasçılara intikal etmesi, mirasa konusu olmasıdır...Aynı makalede değinildiği üzere mirasta intikal prensiplerinin kanunda şekil bulmuş hali olan TMK m. 599/2 hükmünde; "Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynî haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar" denilmektedir.

Günümüzde dijital mal varlığının yadsınamaz ve göz ardı edilemez bir gerçeklik olduğu, kripto para adı verilen ve uluslar arası ödemelerde dahi kullanılmaya başlanmış dijital sistemlerin var olduğu, yine astronomik reklam gelirleri sağlayan sosyal medya hesaplarının gün geçtikçe arttığı, aynı şekilde youtube ve benzeri dijital platformlarda salt reklam geliri ve hatta ücretli üyelik sistemi ile hizmet veren kanallar oluşturulduğu bir ortamda dijital mal varlığı ve dijital miras ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu konuda yasal bir boşluk bulunduğu değerlendirilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1.maddesi; "Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır.

Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir." düzenlemesini içermektedir.

Murisin e-posta hesabı ve buna bağlı olarak kullanılan sosyal medya hesapları, dijital cüzdandan hesapları vb. maddi değer ifade eden ve TMK'nun 599.maddesi kapsamında terekesine dahil olup mirasçılarına intikali gereken dijital mal varlığının da tespiti gerekeceği kanaatine varılmıştır.

Dosya özelinde bakıldığında, talep eden özellikle "...@gmail.com" hesabının murise ait olduğunun, yani müteveffanın apple kimliği ile ilişkili hesapların sahibi olduğunun ve müvekkilinin müteveffanın temsilcisi olduğunun ve mahkemece verilecek yetkilerinin, Elektronik Haberleşmenin Gizliliği Kanunu'nda kullanıldığı şekliyle "yasal rıza" teşkil ettiğinin tespiti istemektedir. ....@gmail.com hesabının müteveffaya ait olup olmadığı hususu teknik bir konu olup mahkemece ancak bilirkişi raporu alınarak tespit edilebileceği açıktır. Bunun tespitinden sonra ise talep edenin ilgilinin temsilcisi olduğu ve bu bilgilerin verilmesinin Elektronik Haberleşmenin Gizliliği Kanununa aykırılık teşkil edip etmeyeceği hususu hukuki bir değerlendirme gerekecektir.

Sonuç olarak, mahkemece tespit talebi gereğince murisin ölüm tarihi itibarıyla tüm aktif ve pasif mal varlığının tespiti ve bu minvalde dijital mal varlığının terekesine dahil olması gerektiği nazara alınarak dijital terekesinin de tespiti yapılarak araştırma ve inceleme sonucunda bir karar verilmesi gerekirken, ölü kişinin e-posta hesabının özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilerek talebin reddine karar verilmiş olması hatalı olmuştur.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi'nin bu kararı, dijital varlıkların miras hukukundaki yeri ve korunması konusundaki boşluklarını ortaya çıkarmaktadır. Dijital varlıkların, geleneksel miras hukukunun kapsamını genişletme gerekliliğini ortaya koyarken, mirasçılara geçiş sürecinde dijital hesaplara erişimin nasıl sağlanacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte sosyal medya hesapları, e-posta ve dijital cüzdanlar gibi dijital unsurların ticari değer taşıdığı günümüzde, mahkeme kararları bu varlıkların terekeye dahil edilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Bu tür dijital varlıkların miras hukukunda yer bulabilmesi için kanuni düzenlemeler yapılması gerektiği vurgulanmakta, kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği gibi hassas dengelerin de gözetilmesi gerektiği belirtilmektedir.

C. Dijital Terekenin Mirasçılar Arasında Paylaşılması

Dijital varlıkların mirasçılara geçişi hukuken mümkündür ve bu varlıkların vasiyetname ile devri önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Mevcut miras hukuku hükümleri, kural olarak dijital varlıklar açısından da uygulanabilir niteliktedir. Ancak vasiyetname bulunmadığı ve birden fazla mirasçının bulunduğu durumlarda, dijital varlıkların niteliği nedeniyle paylaşım ve erişim süreçlerinde çeşitli belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Özellikle çevrim içi hesaplara erişim, şifre paylaşımı, kişisel veri gizliliği ve platform sözleşmeleri gibi konular, dijital varlıkların klasik malvarlığı unsurlarından farklı hukuki sorunlar doğurmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, bazı hukuk sistemlerinde dijital varlıklara özgü düzenlemeler yapılması gündeme gelmiştir. Bu durumda, genel miras paylaşım kurallarının uygun olduğu ölçüde dijital tereke için de uygulanması gerekmektedir.

Mirasçılar arasında yapılacak bir sözleşme yoluyla paylaşım iradi olarak sağlanabilir. Anlaşma sağlanmadığı takdirde, mirasın paylaşımı mahkeme kararıyla yargısal olarak gerçekleşir. Aynı zamanda miras bırakanın, ölüme bağlı tasarruflarda paylaşım kurallarını önceden belirleyerek mirasçılar arasında paylaşımı düzenleme imkânı da bulunmaktadır. Ancak burada, dijital terekeye dair mirasın açılmasından sonraki sorunlar üzerinde durulmaktadır; bu nedenle, doğrudan mirasçılar veya mahkeme tarafından yapılacak dijital tereke paylaşımının bazı yönleri ele alınmaktadır.

D. Dijital Terekenin Koruma Önlemleri Açısından İncelenmesi

Miras açıldığında, paylaşım tamamlanana kadar tereke unsurlarının güvence altına alınması gerekebilir. Bu süreçte, terekenin korunması önlemleri uygulanarak, terekeye ait varlıkların güvenliği sağlanır. Koruma önlemleri, tüm terekeyi kapsamakta olup hâkim kararı ile devreye giren ve mirasın intikali veya paylaşımı anlamına gelmeyen yardımcı bir hukuki kurumdur. Bu önlemler, varlıkların kesin sahiplerinin belirlenmesini, tereke kapsamındaki unsurların zarar görmeden hak sahiplerine geçmesini hedefler. TMK madde 589 uyarınca, miras bırakanın yerleşim yerindeki sulh hâkimi, talep üzerine veya kendiliğinden, terekenin korunması ve hak sahiplerine sağlıklı bir şekilde aktarımı için gerekli tüm tedbirleri alabilir.

Koruma önlemleri kamu düzenine ilişkin olduğundan emredici niteliktedir ve bu nedenle, mirasçılardan yalnızca birinin başvurusu dahi bu önlemleri devreye sokmaya yeterlidir. Alınacak önlemler hâkimin takdirine bağlı olarak belirlenebilir ve sınırlı değildir; ihtiyaca göre çeşitli koruma önlemleri alınabilir.

Koruma önlemlerinin kapsamına, tereke defterinin tutulması, terekenin mühürlenmesi, resmî yönetim altına alınması ve mirasçılık belgesi verilmesi gibi tedbirler girmektedir. Bu önlemlerle ilgili yargılama, çekişmesiz yargı kapsamındadır ve mahkemenin bu konudaki kararları maddi hukuki etkiler taşımamaktadır.

E. Amerikan Hukukunda Dijital Mirasın Gelişimi

Amerikan hukukunda dijital miras, federal düzeyde spesifik bir yasaya sahip olmamakla birlikte, birçok eyalette farklı düzenlemelerle ele alınmaktadır. Connecticut'ta 2005 yılında kabul edilen ilk dijital miras yasası, yalnızca e-posta hesaplarına yönelik bir düzenleme olarak öne çıkmıştır. 2007 yılında Rhode Island'da yürürlüğe giren benzer bir yasa sonrasında, Indiana eyaletinde kabul edilen düzenleme, diğer dijital varlıkları da kapsayan ilk yasal çerçeveyi sağlamıştır. Ardından, Oklahoma, Idaho gibi eyaletlerde de benzer yasaların kabul edilmesiyle, ABD'nin pek çok eyaletinde dijital miras konusunu düzenleyen yasalar ortaya çıkmıştır.

Dijital miras konusunda önemli bir yargı örneği, Irak'ta görevli olan ve 2005 yılında hayatını kaybeden 20 yaşındaki Deniz Piyadesi Justin Ellsworth'un e-posta hesabı ile ilgili bir davadır. Ellsworth, görevdeyken bir bombalı saldırıda hayatını kaybettiğinde, ailesi onun Yahoo e-posta hesabına erişim talep etti. Ancak, Yahoo başlangıçta bu talebi reddetti[12].

Aile, durumu mahkemeye taşıyarak Michigan Veraset Mahkemesi'nden yardım istedi. Mahkeme, babanın talebini kabul ederek Ellsworth'un e-posta hesabına erişim hakkını tanıdı. Bununla birlikte, Yahoo, mahkeme kararına rağmen, e-postaları dijital olarak değil, fiziksel bir formatta aileye ulaştırmayı tercih etti. Bu olay, Amerikan hukukunda dijital miras konusunu gündeme getiren önemli bir örnek olarak kaydedilmiştir.

Ellsworth'un durumu, yalnızca bireylerin dijital varlıklarına erişim hakkının değil, aynı zamanda bu varlıkların yönetimi ve mirasçılarının haklarının da tartışılmasına yol açmıştır. Dijital varlıkların, bir kişinin ölümünden sonra nasıl ele alınacağı sorusu, günümüzde artan bir önem kazanmaktadır. Ailelerin, sevdiklerinin dijital miraslarına ulaşma talepleri, yasal sistemin nasıl yanıt vereceği ve bu tür durumlarda ne tür yasal korumaların geçerli olacağı konusunu gündeme getirir. Özellikle e-posta hizmet sağlayıcılarının, kullanıcının ölümünden sonra ne şekilde hareket etmesi gerektiği, dijital miras alanındaki hukuki belirsizlikleri artırmaktadır.

Bu mesele, sadece bireylerin özel hayatlarıyla ilgili değil, aynı zamanda dijital gizlilik ve erişim hakları gibi daha geniş hukuki tartışmalara da kapı aralamaktadır. Dolayısıyla, dijital miras kavramı, hukukun ve teknoloji ile evrilen sosyal dinamiklerin önemli bir parçası haline gelmiştir.

[12] Nurten ince Akman, Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke), 2018/2, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/599861> , Erişim Tarihi: 19.10.2024

SONUÇ

Dijitalleşmenin hayatımıza etkisiyle birlikte dijital varlıkların miras hukuku kapsamına alınması giderek daha önemli hale gelmiştir. Türk hukukunda, küllî halefiyet ilkesi[1] gereği bireyin tüm malvarlığının mirasçılara geçmesi esastır. Ancak dijital varlıkların niteliği, özellikle sosyal medya hesapları, e-posta hesapları, kripto varlıklar ve çevrim içi oyun hesapları gibi alanlarda farklı değerlendirmeler gerektirmektedir. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi'nin Icloud hesabıyla ilgili kararı, dijital varlıkların da mirasa dahil edilebileceğini gösteren önemli bir emsal oluşturmaktadır.

Uluslararası düzeyde de dijital miras, özellikle Amerikan hukukunda gelişmekte olup, bazı eyaletlerde dijital varlıkların mirasçılara devrini düzenleyen yasalar çıkarılmıştır. Dijital varlıklarla ilgili özel düzenlemeler hem mirasçılarının hem de yakınların haklarını gözeten bir yapı sunmaktadır.

Sonuç olarak, dijital varlıkların miras hukukuna entegre edilmesi, bireylerin dijital varlıklarının korunması ve güvenli bir şekilde devri açısından önem taşımaktadır. Türk hukuk sisteminde bu alanda yapılacak kapsamlı düzenlemeler, dijital mirasın gelecekte daha güvenli ve açık bir zeminde ele alınmasını sağlayacaktır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın akademik incelemesinde sunduğu değerli katkı ve geri bildirimleri için Dr. Aybike Tunç'a ve çalışmanın editöryal hazırlığını sağlayan İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu'na teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Akman, Nurten İnce.** (2018). Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/599861>, Erişim Tarihi: 19.10.2024.
- Akkanat, Halil.** (2004). Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Brinkert, Maike/Stolze, Michael/Heidrich, Joerg.** (2013). "Der Tod und das soziale Netzwerk Digitaler Nachlass in Theorie und Praxis." ZD, s. 153-157.
- Büyüksağış, Prof. Dr. Erdem, Özyiğit, Sinem, Mirkelam Falay, Selin, Buldağ, İlay Ezgi, Okur, Mustafa Said.** Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali (Inheritance of Digital Assets).
- Çabri, Sezer.** (2018). Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), Cilt: I, On İki Levha Yayınları, İstanbul.
- Dinç, Yasemin Maraşlı.** (2019). "Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras." TBB Dergisi (142). <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2019-142-1849#:~:text=Sonuç%20itibariyle%20dijital%20malvarlığı%20değerleri,kişinin%20belirlediği%20herhangi%20birine%20devredilmelidir>, Erişim Tarihi: 17.10.2024.
- Ersöz, Oğuz.** (2023). Dijital Tereke Kavramı ve Miras Hukukundaki Sorunları, İstanbul.
- Gürbüz, Av. Eşref Can.** Dijital Miras, Adalet Yayınevi.
- İmre, Prof. Dr. Zahit, Erman, Prof. Dr. Hasan.** (2018). Miras Hukuku, 14. Baskı, Der Yayıncılık, İstanbul.
- Sarıdağ, Orhan Gazi.** (2022). "Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi'nin 13.11.2020 Tarihli Kararı Çerçevesinde Dijital Terekenin Kapsamının İncelenmesi." Bilişim Hukuku Dergisi (2022/2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2802674>, Erişim Tarihi: 19.10.2024.
- Taksi Deveciyan, Öğr. Gör. Dr. Meri, Koray Alay, Dr. Öğr. Üyesi Hazal.** Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı, Vizyoner Dergisi. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2496587>, Erişim Tarihi: 19.10.2024.
- Uçmak, Ömer Batuhan.** (2022). Dijital Mal Varlıklarının Miras Yoluyla İntikali. Hukuk ve Bilişim Dergisi. <https://hukukvebilisim.org/dijital-mal-varliklarinin-miras-yoluyla-intikali/>, Erişim Tarihi: 17.10.2024.

İSTANBUL BAROSU

•

Bilişim Hukuku Komisyonu

•

Yapay Zekâ Çalışma Grubu

•

Yapay Zekâ Çağında Hukuk

2025

Danışman
Dr. Aybike Tunç

Editörler
Av. Yalçın Erleblebici
